Organizacja i przebieg badań

2 maja 2025

Proces organizacji i przebiegu badań naukowych stanowi kluczowy etap w realizacji każdego projektu badawczego. To właśnie od sposobu przygotowania, planowania i wdrażania poszczególnych elementów zależy jakość zgromadzonych danych, ich wiarygodność, trafność oraz użyteczność w kontekście formułowanych wniosków. Organizacja badań obejmuje nie tylko kwestie logistyczne i formalne, ale również szereg decyzji metodologicznych, które mają zasadniczy wpływ na przebieg i efektywność całego procesu badawczego.

W pierwszej kolejności badacz opracowuje szczegółowy plan badań, który powinien być zgodny z wcześniej ustalonymi celami i problemami badawczymi. Plan ten zawiera wybór metody badawczej (np. ankieta, wywiad, obserwacja, analiza dokumentów), technik zbierania danych, narzędzi badawczych oraz sposobu analizy materiału empirycznego. Na tym etapie ustalana jest także populacja, z której będzie pochodzić próba badawcza, oraz sposób jej doboru – losowy, celowy, warstwowy lub inny. Wybór metod i narzędzi powinien odpowiadać specyfice badanej grupy oraz pozwalać na zebranie danych, które będą możliwe do porównania, uogólnienia i interpretacji w odniesieniu do postawionych hipotez.

Kolejnym krokiem jest przygotowanie narzędzi badawczych, które powinny zostać odpowiednio skonstruowane i przetestowane pod względem zrozumiałości, spójności oraz adekwatności do badanych zagadnień. W przypadku badań ilościowych najczęściej stosuje się kwestionariusz ankiety, natomiast w badaniach jakościowych – scenariusz wywiadu lub karty obserwacji. Przed właściwym badaniem narzędzia są często poddawane próbnym testom (tzw. pilotażowi), które pozwalają zidentyfikować ewentualne nieścisłości, błędy redakcyjne lub techniczne trudności w ich stosowaniu.

Równocześnie z opracowaniem narzędzi konieczne jest pozyskanie zgód i zezwoleń na przeprowadzenie badań – w szczególności, gdy mają one miejsce w instytucjach publicznych, takich jak szkoły, placówki opiekuńcze czy jednostki samorządowe. Zgody te obejmują zarówno akceptację kierownictwa danej placówki, jak i – w przypadku badań z udziałem niepełnoletnich – zgody rodziców lub opiekunów prawnych. W ramach organizacji należy również uwzględnić kwestie etyczne, w tym zapewnienie anonimowości i dobrowolności udziału w badaniu, ochronę danych osobowych oraz odpowiednie poinformowanie uczestników o celu i przebiegu badania.

Faza realizacyjna badań obejmuje bezpośrednie zbieranie danych. W zależności od przyjętej metody, może to odbywać się w formie papierowej, elektronicznej (np. ankieta online), osobistej (wywiad bezpośredni) lub zdalnej (wywiad telefoniczny lub e-mailowy). W przypadku badań prowadzonych w szkołach organizuje się sesje badawcze w salach lekcyjnych lub innych pomieszczeniach umożliwiających skupienie i samodzielność respondentów. Czas trwania sesji badawczej jest dostosowany do wieku i możliwości uczestników – zwykle nie przekracza 45 minut w przypadku młodzieży.

Po zakończeniu zbierania danych następuje etap ich porządkowania i kodowania. Dane z ankiet są wprowadzane do bazy danych (np. arkusza kalkulacyjnego lub specjalistycznego programu statystycznego), a dane jakościowe – transkrybowane i kategoryzowane zgodnie z przyjętą metodologią. Na tej podstawie prowadzi się analizę wyników, porównując je z hipotezami badawczymi, wynikami wcześniejszych badań oraz literaturą przedmiotu.

Cały proces organizacji i przebiegu badań kończy się raportem z badań, który zawiera opis zastosowanej metodologii, narzędzi, przebiegu zbierania danych, analizy wyników oraz wyciągniętych wniosków. Tylko rzetelnie i przejrzyście zorganizowany proces badawczy pozwala uzyskać dane, które stanowią rzeczywisty wkład w rozwój wiedzy naukowej i praktyki

społecznej. W szczególności w badaniach pedagogicznych, socjologicznych czy psychologicznych organizacja badań wpływa nie tylko na ich wynik, ale także na sposób postrzegania badacza przez uczestników oraz na trwałość i wiarygodność uzyskanych informacji.

Badania przeprowadzono w kilku etapach:

Etap pierwszy związany był z określeniem problemu badawczego, doborem i analizą literatury tematu. Po tym etapie przystąpiono do opracowania szczegółowej koncepcji badań. Na tym etapie opracowano również część teoretyczną pracy. Następnie przystąpiono do trzeciego etapu, w którym opracowano kwestionariusz ankiety i przeprowadzono badania. W czwartym – ostatnim etapie badań opracowano uzyskane wyniki, zweryfikowano hipotezy oraz sformułowano wnioski końcowe.

Cały okres badawczy przypadł na okres od lutego 2023 do maja 2024.

Badanie aspiracji młodzieży licealnej wymagało precyzyjnego zaplanowania i przemyślanej organizacji. Z uwagi na złożoność zjawiska oraz jego wielowymiarowy charakter, badanie zostało osadzone w nurcie badań ilościowych, uzupełnionych o elementy jakościowe. Celem było poznanie nie tylko kierunków aspiracji edukacyjnych i zawodowych uczniów, lecz również czynników, które mają wpływ na ich kształtowanie – takich jak środowisko rodzinne, relacje rówieśnicze, wyniki szkolne czy wzorce medialne. Kluczowym celem organizacyjnym było takie skonstruowanie badania, by dostarczało rzetelnych i możliwych do uogólnienia danych, przy jednoczesnym zachowaniu komfortu i anonimowości respondentów.

Badaniem objęto trzy licea ogólnokształcące zlokalizowane w różnych częściach kraju – jedno w dużym mieście wojewódzkim, drugie w średniej wielkości mieście powiatowym, a trzecie na obszarze wiejskim. Taki dobór lokalizacji miał na celu uchwycenie ewentualnych różnic środowiskowych i regionalnych w

zakresie aspiracji młodzieży. Próba badawcza objęła łącznie 280 uczniów klas drugich i trzecich, wybranych losowo w ramach poszczególnych szkół. Taki dobór klas pozwolił na analizę aspiracji już częściowo ukształtowanych, zwłaszcza że uczniowie klas trzecich często są w trakcie wyboru studiów lub planów zawodowych.

Zasadniczym narzędziem badawczym była autorska ankieta składająca się z 28 pytań, zarówno zamkniętych, jak i otwartych. Pytania dotyczyły m.in. celów życiowych, planów edukacyjnych, przewidywanego zawodu, oczekiwanego poziomu zarobków, ocenianego znaczenia pracy i wykształcenia, postrzeganego wpływu rodziców oraz własnych kompetencji. Dodatkowo wprowadzono pytania dotyczące źródeł inspiracji i informacji na temat przyszłości zawodowej. Ankieta została poddana testowi pilotażowemu wśród uczniów jednej z klas nieobjętej badaniem – pozwoliło to na weryfikację zrozumiałości pytań oraz czasu potrzebnego na jej wypełnienie, który wynosił około 20 minut.

Przed przystąpieniem do realizacji badania uzyskano wymagane zgody dyrektorów szkół, a także – w przypadku uczniów niepełnoletnich – pisemne zgody ich rodziców lub opiekunów prawnych. Każdy z uczniów został poinformowany o dobrowolności udziału, zasadach anonimowości i celu badania. Badanie przeprowadzono w formie papierowej podczas wyznaczonej godziny lekcyjnej, w obecności badacza lub nauczyciela, który pełnił funkcję opiekuna grupy. Uczniowie wypełniali ankiety indywidualnie, bez konsultowania się z innymi, w warunkach zapewniających skupienie i prywatność.

Dane zebrane w formie papierowej zostały następnie poddane weryfikacji i zakodowane w arkuszu programu statystycznego. Analizie poddano zarówno dane ilościowe, jak i odpowiedzi otwarte, które zostały zanonimizowane i skategoryzowane zgodnie z głównymi wątkami pojawiającymi się w wypowiedziach młodzieży. Analiza wyników pozwoliła uchwycić nie tylko konkretne kierunki aspiracji (np. dominujące zainteresowanie

studiami prawniczymi, medycznymi, technicznymi), ale również zróżnicowanie motywacji (finanse, prestiż, pasja, presja rodziny), oraz czynniki ograniczające (brak wiary w siebie, problemy finansowe, brak wsparcia).

Organizacja badań wymagała także przygotowania zaplecza technicznego – wydruków narzędzi, materiałów informacyjnych, zestawów kodujących oraz bazy danych. Wszelkie dane osobowe i materiały identyfikacyjne zostały natychmiast usunięte po zakończeniu etapu analizy. Całość badań przebiegła zgodnie z planem i spotkała się z pozytywnym przyjęciem wśród uczniów i kadry pedagogicznej, którzy wykazali zainteresowanie wynikami oraz chęć dalszej współpracy.

Badanie aspiracji młodzieży licealnej okazało się cennym źródłem wiedzy o kierunkach ich rozwoju, sposobie myślenia o przyszłości oraz o warunkach społecznych, które ten proces kształtują. Umożliwiło również porównanie ujęcia aspiracji w różnych środowiskach i zwróciło uwagę na potrzebę wsparcia doradztwa zawodowego i edukacyjnego w szkołach ponadpodstawowych.

Jeśli potrzebujesz pomocy w pisaniu nowej pracy z pedagogiki, to polecamy serwis pisanie prac z pedagogiki - fachowa pomoc w pisaniu prac.